

tegen het noodlot'

ten om een generale repetitie te doen voor de begrafenis, mét Carl.'

'Carls begrafenis was onwaarschijnlijk intens, want ze was al helemaal gerepeteerd. Dat vond ik zo mooi, zo pijnlijk en moedig, van hen en van hem, dat ik het in de film wilde. De overeenkomsten waren te groot. Net als bij Mario hield de afdijvige zelf nog een redevoering. En beide teksten eindigden op dezelfde manier. Carl had geschreven: "Aapkes, word weer verliefd. Maakt niet uit op wie of wat, op elkaar, op de liefde, op de lente, maar word verliefd." En Mario: "Hou van elkaar, het zal nodig zijn." Dat is zo... (*wappert met zijn handen*)... ik zal dat nooit vergeten.'

Jullie hebben nu al eens kunnen oefenen voor je eigen afscheid, waarvan ik jullie uiteraard wens dat het nog lang mag uitblijven.

De Graeve: 'Het is natuurlijk onzin om te denken dat ik nu beter weet hoe het is om dood te gaan. Maar afscheid nemen was heel intens om te spelen. In de ogen kijken van je beste maten - Geert Van

Rampelberg is echt mijn beste vriend - en zo van slag zijn dat je geen weerstand meer voelt, dat je volledig meegaat in het gevoel dat het de laatste keer is dat je hen ziet, dat is akelig.'

Balthazar: 'Deze film maken is als een oefenmatch spelen tegen het noodlot: ik heb het nu al eens meegemaakt, zonder het te hoeven meemaken. Je kunt je ergste angsten en je grootste dromen beleven in zo'n verhaal.'

'Ik heb ook wel tegen het een en ander geprotesteerd, maar ik ben nooit in Florennes geweest: dat kon ik nu inhalen. Maar ook mijn vreselijkste angsten beleven - ik heb zonen van negen en tien, de leeftijd van Mario's zoon in de film, ik moet er niet aan denken. Het klinkt lullig, maar ik heb zitten wenen achter mijn tekstverwerker toen ik het scenario schreef. De tragedie zuivert, dat is al zo sinds Aristoteles.'

Ik was vergeten hoe hevig er tegen het wetsvoorstel werd gefulmineerd. Het is ongelooflijk hoe snel de consensus daarover is veranderd.

Balthazar: 'Ongelooflijk hé? De uitspraken in de film zijn letterlijk de notulen van de Senaat. Maar ik wilde er geen karikatuur van maken: mensen die tegen euthanasie zijn, hebben ook een paar heel goede argumenten. En je hoeft maar tien kilometer de grens over te gaan om te zien hoe totaal onbespreekbaar euthanasie nog vaak is. Daar zie je mensen

die tien jaar aan een stuk als planten gevoed worden, met gigantisch leed voor henzelf en hun omgeving.'

'Wat me interesseert, is hoe we met die wet omgaan. Het grote verschil tussen zelfmoord en euthanasie is dat mensen je mógen begeleiden naar je dood, en dat ze vrij zijn van die afschuwelijke schuldvraag die ze anders zouden hebben. Bij de research voor *Ben X* heb ik gezien wat voor gigantische trauma's zelfmoord achterlaat, trauma's die jaren later nog niet geheeld zijn. Ik wil me niet uitspreken voor of tegen euthanasie, maar die wonden tekenen mensen.'

'Ik hoop dat de film als een goeie begrafenis is, eentje waarvan je denkt: er hangt hier veel liefde in de lucht'

De Graeve: 'Ik sta sowieso achter zelfbeschikkingsrecht. Maar ik denk niet dat de heftigheid van die discussie voorbij is. Kijk maar naar de polemiek die ontstond na de dood van Hugo Claus. Je zult altijd worstelen met de vraag: is dit iemand die in aanmerking komt voor euthanasie of niet? En iemand die bij volle bewustzijn kiest voor euthanasie, ook hij zal stilstaan bij de pijn van zijn geliefden. Dus is de discussie onwaarschijnlijk belangrijk voor een samenleving die zichzelf beschaafd noemt. Ik schrok van de commentaar uit religieuze hoek na de dood van Claus; zijn euthanasie was "een vlucht". Je kunt je lot in handen van een god leggen, maar als je dat niet wilt doen en een moeilijke keuze niet overlaat aan je geliefden, dat is toch geen vlucht?'

Je wilde deze rol meteen, niet?

De Graeve: 'Absoluut, omdat de film over existentiële vragen gaat die me sowieso voortdrijven. En mijn mama was dezelfde strijd aan het leveren. Dat veroorzaakte bij mij een fatalisme dat ik absoluut niet kon controleren. Er waren nachten, avonden, verloren minuten dat ik het leven zo waanzinnig onvoorspelbaar en klein vond... Zelfs mijn aangeboren levenslust kwam in gevaar. Door de schoonheid en vooral de heftigheid waarmee mijn moeder afscheid heeft genomen, werd ik meegezogen in een gat waarvan ik het einde niet zag. Ik zag hoe een mens als een bootje in zee wordt geduwd, voor een reis waarvan je nooit terugkeert.'

Dat klinkt alsof je op de rand van een depressie zat?

De Graeve: 'Een depressie zou ik het niet noemen. Maar het "is het dit maar?" gaf me wel een seri-

euze kloep. Het heeft me gelukkig niet verlamd, het heeft zelfs iets versneld. Het dwong me om een balans op te maken. Het verklaart ook de gretigheid waarmee ik de rol gespeeld heb, denk ik.'

Voelden jullie dat jullie met iets speciaals bezig waren? Geeft dat een speciale flux?

Koen: 'Zeker, je voelt dat het je meeslept en zin geeft om tot op het bot te gaan. En bij de crew voelde je dezelfde gevoeligheid. Er waren momenten dat er een gezamenlijke hartslag ontstond, dat de chef techniek, Gideon, of de camera-assistent Hans, kwamen fluisteren: "Bij de vorige take was je iets meer aan het beven", omdat

ze zó mee waren in het verhaal dat ze elk detail in zich opsloegen. Maar er was nooit een faux sérieux, en de feesten die altijd tijdens een opname worden georganiseerd, waren deze keer on-ge-looflijk.'

Je bent twintig kilo vermagerd voor de rol. Hoe?

De Graeve: 'Ik heb heel veel gesport. Niets dat spieren opbouwt, zoals gewichtheffen - maar daar ben ik

nooit mee bezig geweest, ik ben meer een loper. Fernand De Baets, de voedingsconsulent, is ook een ongelooflijke sporttrainer. Hij heeft een dieet voor me opgesteld en een trainingsschema met intervaltraining, dat vond hij het beste om diep in de vetmassa te gaan. Dat heb ik van half januari tot begin mei gedaan. Als je 120 kilo weegt, dan is twintig kilo verliezen in vier maanden goed te doen. Maar als je van een gezond gewicht twintig kilo moet *afpitsen*, dan is dat wel zwaar. Er is ondertussen alweer vijftien kilo bijgekomen. Ik heb altijd graag gesport, maar ik leef nog *grager (lacht)*.'

Nic zei daarnet dat Mario zelfs met zijn ziekte nog won. Heb je dat gevoel ook?

De Graeve: 'Dat klinkt wel heel heroïsch. Ik denk dat de familie blij is dat we er geen heiligenportret van hebben gemaakt. Mario had ook iets zelfingenomens, wat bij sommigen de reactie uitlokte: "Wat denk je wel, dat je je eigen verval zomaar te grabbel gooit?"' 'Hij had een geweldige *lust for life*, maar hij was óók een tafelspringer en een flauwemoppentapper. Al die kleine facetjes zijn een essentieel onderdeel van de vertelling. Om op je vraag terug te komen: hij heeft iets belangrijks bereikt. Maar ik denk niet dat dat het laatste was wat door zijn hoofd is gegaan.'

Balthazar: 'Zijn vader heeft me nog maar net verteld dat hij ooit al lachend heeft gezegd: "Ge gaat zien pa, dat ze over mij nog een film maken." Bij deze dus, Mario.'

'Tot altijd' komt woensdag in de zalen.